

ARQUIVO DA

UNIVERSIDADE

COLÉGIO DA COMPANHIA DE JESUS
E
UNIVERSIDADE DE ÉVORA

1573

Padroados de igrejas de Mont' Agrasso. Traslados de concordatas entre os reis e os bispos D. Durando, 1309 era, e D. Fernando 1343 era - selo redondo de D. Sebastião caixa e capa.

Gav. 6 - Maço 2 - N.º 37

Al

Comlebal tuõ per graca de dõs Rei de por-
tugal e dos Algarues daquẽ e dalem mar em Africa sor de guine e da conquista na
vegacõ comercio de ethiopia Arabia Perssia e da India. Aquantos esta minha Carta
virem faco saber que o Reitor e padres do collegio do spiritũ sancto da Companhia
de Jhu da Cidade de uora me emuiaram dizer por sua peticãõ que antre os bees que
odito collegio tem he o praco de monte a graco termo da Cidade de lã e por que pera
Conseruacãõ de seu direito tem necessidade do traslado do estromento da troca e per
mudacãõ que delle se fez com obpo de uora o qual esta na torre do tombo me pediam
lhe mande passar prouisãõ pera lã e ser dado em forma autentica que faca fee e Re-
ceberam merce ¶ E visto seu requerimento e querendo lhe fazer graca e merce passey
huã minha prouisãõ pera o doctor Ant de Castilho do meu desembargo e desembarga-
dor da casa da supplicacãõ e guarda moor da torre do tombo feita em uora auinte seis dias
De Janeiro do presente anno subscripta per Jorge da costa meu seruiãõ da camara pella
qual mandey que lhe de se he o traslado do dito escambo e troca de monte a graco na forma
acustumada ¶ E em cumprimento della ho dito guarda moor ho fer buscar pello es-
criuãõ da dita torre adiante nomeado que obuscou e achou no primeiro liuro dos direitos
Reaes a as folhas duzentas e cinco cujo traslado de uerbo aduerbu he ho seguinte
¶ Nouerint vniuersi presentem litteram inspecturi. quod ego joannes Egidij
publicus tabelio Elborensis vidi et diligenter inspecti ac legi in presentia reuerendi
patres dñi. ff. Episcopi Elborensis quandam litteram sigillatam sigillo dñi Alfonsi
bonæ memoriæ Illustris Regis portugalie et Algarbij ac sigillis felicis recordationis
Dñi Durandi Episcopi Elborensis ac capituli ejusdem tenorem qui sequitur continẽ-
tem. ¶ In nomine sanctæ et indiuidue trinitatis patris et filij et spiritus sancti
amen. Vniuersis presentem litteram inspecturis notum facimus Nos frater Geraldus
dominici doctor fratrum predicatorum olibonensium Alfonso Suerij super iudex
Dñi Regis Portugalie et Algarbij rector Ecclesie sancti leonardi de Autouguia
et Vincentius joannis Canonicus Elborensis Illustrẽm dominũ Alfonso Dey gĩa
Regem Portugalie et Algarbij. et venerabilem patrem dominũ. D. Eadem Episco-
pum Elborensem et procuratores capituli ejusdem compromisisse in nos sub hac
forma. ¶ In deo nomine amen. Nouerint vniuersi presentem litteram inspecturi

quod cum questiones verterentur et verti sperarentur inter nos dominum Alfonsum
 Regem Portugalię et Algarbij ex una parte et dominum D. Eadem et
 episcopum et capitulum Elborensis ex altera super quibusdam possessionibus scilicet
 Arraillos cum terminis suis Vimeciro et Alcacovas cum terminis suis et super
 iuribus quibusdam quę ego dictus Rex peto in predictis locis et iuribus patronatus Ec-
 clestiarum predictorum locorum tam factarum quam faciendarum et possessione de
 monte agraco quę cardosa uocatur et super fructibus ipsius possessionis et possessione
 de Montouto et iuribus patronatus Ecclesiarum ciuitatis Elborensis et terminorum
 suorum et Montis maioris noui et terminorum suorum et Begia et terminorum suorum
 excepto iure patronatus Ecclesie sancte Mariae de Begia tam Ecclesiarum factarum
 quam faciendarum in omnibus predictis locis. Et super iure patronatus Ecclesie facte
 et Ecclesiarum faciendarum de Evoramonte et de suo termino et super iure patronatus
 Ecclesie sancte Mariae de Alcacoua de Elbis et tertijs pontificatibus de monte Sara
 et de Villa Vicosa. Tandem post multas altercationes nos predicti Rex et episcopus
 et nos Joannes martini et Petrus Joannis canonici Elborenses et procuratores capituli
 ejusdem nomine ipsius capituli in discretos viros fratrem giraldum dominici doctorem
 fratrum predicatorum olisbonensium et Alfonsum suerij super iudicem dñi regis
 rectorem Ecclesie sancti Leonardi de Atouguia et Vincentium Joannis canonicum
 Elborensis simpliciter et de plano super predictis pronobis et successoribus nostris
 compromittimus sub hac forma quod quicquid ipsi iudicauerint, laudauerint, com-
 posuerint, arbitrati fuerint, ordinauerint, mandauerint, super premissis omnibus
 et ipsorum quolibet ratum et firmum habebimus promittentes pronobis et successo-
 ribus nostris bona fide et sub pena decem milium marcarum puri argenti soluendarum
 parti parenti dictorum arbitrorum uel amicabilium compositorum iudicium arbi-
 trum compositionem mandatum laudum siue ordinationem nos perpetuos serua-
 turos nihilominus manente arbitrio, iudicio, compositione, mandato, laudo siue
 ordinatione in omnibus predictis et ipsorum quolibet. Damus etiam eisdem arbi-
 tris liberam et generalem potestatem procedendi in omnibus questionibus seu que-
 relis, et earum qualibet de plano et sine strepitu iudicij seruato iuris ordine non
 seruato in scriptis et sine scriptis scitatis partibus et non citatis lite contestata

est tres es Et
pacos brancos
ficaram asy
por senao po
derem exenau
pelle original
Ser 2 vlv
Gabriel (179)

Presentibus partibus altera absente diebus feriatis et non feriatis
Causa instructa et non instructa iuris solemnitate seruata et non seruata prout pre-

dicti arbitri Tenor autem procurationis talis est Couerint uni-
uersi presentes literas inspecturi quod nos. P. decanus et capitulum Elboreense sup

quibusdam causis seu questionibus que uertuntur et uerti
sperantur inter dominum Alfonso de gratia Illustris Regem Portugaliæ et Algarbi
ex una parte et venerabilem patrem dominum. D. eadem episcopum Elborensis

et nos ex altera super quibusdam possessionibus scilicet Arraiolos cum terminis
suis Vimeiro et Alcacouas cum terminis suis et super quibusdam iuribus qua
dictus Rex petit in locis predictis et iuribus patronatus Ecclesiarum predictorum lo-

corum et super possessione de Monte agraco que cardosa uocatur et super fruc-
tibus ipsius possessionis et super possessione de montouto et super iuribus patronatus
Ecclesiarum ciuitatis Elborensis et terminorum suorum factarum et faciendarum

et Montis maioris noui et terminorum suorum factarum et faciendarum et Begia
et terminorum suorum factarum et faciendarum et tertijs pontificalibus de
Monte Saraz et de Villa vicosa, constituimus seu ordinamus de consensu epis-

copi nostri Joannem martini et Petrum Joannis canonicos Elborensis latores
presentium procuratores nostros syndicos uel auctores quodlibet illorum in solidum
ita quod non sit melior conditio occupantis ad agendum, defendendum ^{excipiendo, replican-}
nendum et ad compromittendum sub pena et sub quacunque forma uerborum et ^{compo-}

ad faciendum omnia et singula que nos facere possemus in omnibus supradictis
si presentes essemus. Et ad prestandum in animabus nostris cuiuslibet generis
Sacramentum et promittimus nos ratum et firmum habituros quicquid dicti pro-

curatores syndici uel auctores uel alter eorum fecerint seu fecerit sed premissis
omnibus et singulis premissorum, Et ad hec obseruanda obligamus omnia bona
nostra sub specialis titulo hypothete. Data Elbore. viij. x. calendas decembris
era millesima trecentesima nona Et ut hoc non possit indubium deuenire
Nos predictus Rex et episcopus et nos predicti procuratores fecimus presente
litteram sigillorum nostrorum et sigilli Elborensis capituli munimine comuni-
ri aucta sunt hec apud vlixbonam. viij. calendas decembris era. M. ccc. ix.
Nos uero supradicti arbitri seu arbitratores uolentes utriusque partis dampnis

et periculis obuiare parcendo non modicum laboribus et expensis visis et intellectis
rationibus et iuribus utriusque partis circumstantibusque predictorum locorum et conditio-
nibus eorundem, et habito super eis consilio peritiorum attenta etiam diligenter uti-
litate que nunc est et esse poterit infuturo tam dno Regis quam etiam Ecclesie elborensis
inuenimus dictas possessiones de Arraiollos et de Vimeeiro et de Alcaouas in presenti
non multum esse fructuosas Ecclesie elborensis nec fieri posse infuturo propter plurimas
conditiones quas longum esset per singula enarrare considerantes quod si predictae
possessiones facte fuerint Regie poterint esse utiles quo ad tuitionem Regni portuga-
licae et quod valde magnam inde poterit dicta Ecclesia utilitatem consequi dictas pos-
sessiones scilicet de Arraiollos cum suis terminis de Vimeeiro et de Alcaouas cum
suis terminis pro bono pacis et concordie et utilitate partis utriusque mandando, lau-
dando, arbitrando adiudicamus dno Regi quo ad omnia temporalia prout Ecclesia
elborensis habet eas et de iure debet habere ita tamen quod Ecclesia elborensis iura pa-
tronatus omnium Ecclesiarum tam factarum quam faciendarum et omnia iura spiri-
tualia habeat in locis superius memoratis et terminis eorundem adiudicamus etiam
mandando, laudando, arbitrando quod habeat Ecclesia elborensis suas domos et
foucas et omnia sua mobilia quas modo habet in locis memoratis, mandamus etiam
quod dominus Rex det Episcopo et capitulo elborensis in loco competenti placam
in loco de Vimeeiro et de Alcaouas ubi possint domos sibi edificare quo ad sui ha-
bitationem et quo ad panem et uinum suum colligendum det etiam sibi placam
in Arraiollos ad faciendam apothecam in qua possint colligere uinum suum, Man-
damus in super quod dominus Rex det Episcopo loca in omnibus predictis locis et termi-
nis eorundem quo ad Ecclesias edificandas et cimiterium mortuorum et quo ad
habitationem clericorum ibidem seruentium, Adiudicamus in super Ecclesie el-
borensis laudando, mandando, arbitrando hereditatem de Monte agraco quae
cardosa uocatur bispeira et patameira cum fructibus qui ibi sunt quam dnu
Rex dixit ad se pertinere et incuius est possessione. Et item adiudicamus ter-
tias pontificales de Monte maiore et de uilla uicosa Ecclesie elborensi impone-
do perpetuum silentium predicto dno Regi super predictis tertijs pontificalibus

7
Mandamus etiam quod dominus Rex restituat in continenti & ecclesie elborensi
possessionem de Montouto saluum sit tamen dno Regi sicamperuam iuris
voluerit demandare. Ad iudicamus etiam ecclesie elborensi laudando, ma-
dando, arbitrando, difiniendo, iura patronatus ecclesiaru ciuitatis elbore-
sis et terminorum suorum factarum et faciendarum et ecclesiarum Montis
maioris noui et terminorum suorum factarum et faciendarum et ecclesiarum
de Begia et terminorum suorum factaru et faciendarum secundum quod
dominus Rex ea habet et de iure debet habere excepto iure patronatus ec-
clesie sancte marie de Begia. adiudicamus etiam predictae ecclesie elborensi
laudando, mandando, arbitrando, difiniendo, iura patronatus ecclesie facte
et ecclesiarum faciendarum de Eura monte et de suis terminis excepta illa parte
termini de estremo quam dominus Rex dedit pro termino Eura monte, manda-
mus etiam et iudicamus, laudando et arbitrando quod in continenti ecclesiam
sancti antonij ecclesiam sancti Nametis Ciuitatis elborensis et ecclesiam sti
Petri Montis maioris noui det dominus Rex ecclesie elborensi libera et quie-
tas ab illis qui eas modo tenent et in possessionem liberam uel quasi possessionem ista-
ru trium ecclesiarum ecclesiam elborensis inducat et quod de cetero dnu Rex
non presentet in aliqua predictaru ecclesiarum tam factarum quam faciendarum
quarum iura patronatus adiudicauimus et adiudicamus ecclesie elborensi ad
iudicamus et laudamus, mandando, arbitrando, difiniendo, iura patronatus
ecclesie sancte marie de Alcacoua de Elbis predicto domino Regi super eo dicto
episcopo et ecclesie elborensi perpetuum silentium inponentes. Et hec omnia
et singula supradicta facimus et ordinamus et iudicamus etiam pro bono pacis
utriusq; partis et tranquillitate et adiudicando mandamus omnia et singula
ab utraq; parte bona fide et sub pena in compromisso superius nominata perpetuo
inviolabiliter obseruari, qua pena soluta uel non soluta sententia mandatum
arbitrium seu laudum nihilominus in suo robore maneat. Et ut hoc non possit
alicui indubium euenire mandamus in defieri duas patentes literas consimiles
quarum una debet remanere apud dominu regem et alia penes episcopum et
ecclesiam elborensis. Et mandamus quod in isto arbitrio mandato, iudicio

seu laudo partes apponant sua sigilla. Et nos dominus Rex Episcopus et pro-
 curatores memorati omnia et singula supradicta rata et firma abentes et
 promittimus pro nobis et pro successoribus nostris bona fide et supradicta pena
 nos perpetuo seruaturus in quarum rerum testimonio has cartas nos predicti Rex
 et episcopus nostris sigillis, et nos predicti procuratores sigillo capituli elboren-
 sis facimus communiri. Acta sunt hec apud Vlyzbonam quarta die decem-
 bris, Era millesima trecentessima nona. qua perlecta dictus dominus Episcopus
 supradictus. ff. mandauit mihi tabellioni supradicto quod dictam literam
 transcriberem et in publicam formam redigerem et signum meum apponerem
 in eadem. Et ego tabellio supradictus demando domini Episcopi dictam
 literam transcripsi de verbo ad uerbum et in ea signum meum apposui quod
 tale est in testimonium premisorum actum Elbora quinto idus Maij Era
 millesima trecentessima quadragessima tertia, presentibus supradicto domino
 Episcopo dominis Joannem fernandi. Pallagio dominici, Iacobo Joannis.
 Vincentio petri. Petro fellagij canonicis Elborensibus. Enam d'ria mais
 na dita carta ¶ Aqual a sy achada nodito liuro dotombo por parte do Reytor e
 padres do collegio do spiritu sancto da companhia de jhu da cidade deuora foi pe-
 dido a guardar a moor da dita torre dotombo que lhe fizese dar ho treslado della por qua to
 lhe he necessaria e se speram della ajudar. E elle lho fez dar em esta minha carta
 a sy e da maneira que nodito liuro he scripto E nesta farmencao a a qual da ram
 tanta e tam com prida fee quomo a propria do dito liuro por quanto foj com ella con-
 certada Dada em am uinobre E sempre leal cidade de lizboa a o primeiro dia de
 Abril E l' Rey n'osso s'or homandou fello doct'or Ant' de castilho do seu desembargo
 E desembarquador da casa da supplicacao e guarda moor da torre dotombo Miguel
 da costa hafer Anno do nascimento de n'osso s'or jhu xpo de mil e quinhentos
 setenta e tres annos. non faca duvida no que a margem sae p
 anteluz na terceira pagina que d' e excipiendum re-
 plicandum e na p. do n'auerdade scripto tres folhas
 co esta subscripto per my xponao de bena uente mestre
 d' artes e seruaao da torre dotombo.

vi
 1309 -

Ant' de castilho

- 107 -
- 1319 -
- 1319 -
- 1319 -

L'Esprit de la Loi
de Montesquieu

L'Esprit de la Loi
de Montesquieu

L'Esprit de la Loi
de Montesquieu

L'Esprit de la Loi
de Montesquieu

P. de Busca	Lxxx
defecto	yl
Dasmatu	r
ra	yl

-1301- - 1 -

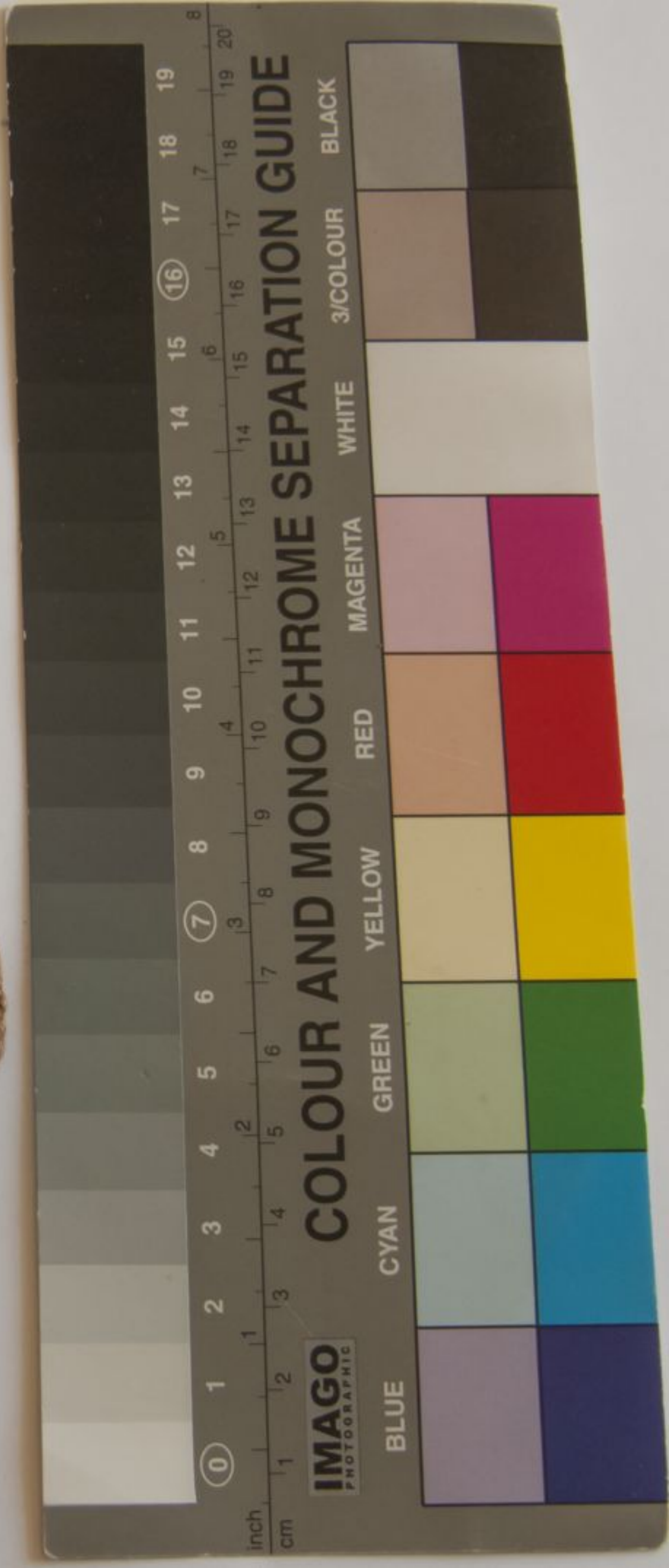
foi feita a troca & olim se
fez com m. tagro etc. ano -1309-
foi Rey D. Affonso de Guis.

desta esta outro estorvo. -se me quite

Collegio da Companhia de Jesus do Espirito Santo de Evora,
sobre o Padroado de muitas Igrejas, que pertenceo ao Bispo
de Evora, ea jurisdicção temporal no Conselho de Monte Agras-
so no termo de Lisboa.

Traslado autentico dado, na Cidade de Lisboa no 5. de Abril do anno de 1543.,
por mandado do Sr. Rei D. Sebastião, que mandou ao Doutor Antonio
de Castello do seu Desembargo, e Guarda-Mór da Torre do Tombo desse aos
Padres da Companhia de Jesus do Collegio do Espirito Santo de Evora, que
o pedião, e ho deu por seu Escrivão Christovão de Benasente Mestre em let-
ras, tirado de outro traslado autentico, que se achava na dita Torre, tirado na
Cidade de Evora ass. de Maio da era de 1343. pelo Tabalião João Egidio
por mandado do Bispo de Evora D. Fernando, de hum Compromisso, e
traxuração feito em Lisboa a 4. de Dezembro da era de 1309. entre o
Sr. Rei D. Afonso, e D. Durando Bispo, e seu Cabildo da Sé de Evora,
por seus Procuradores, se comprometerão em Juizes Arbitros, por evitar
litigios, p.^a decidirem a quem pertencia o Direito do Padroado das Igrejas
de certas Villas, e Cidades no Alentejo, e as possessoes de Montouto, e
Monte Agrasso chamado Cardosa termo de Lisboa; e os ditos Arbi-
tros determinaraõ, e assentaraõ, que o Padroado da Igreja de S. Maria
de Alcaçova de Elvas ficasse pertencendo ao dito Sr. Rei, e tambem as
possessoens seculares das Villas de Arraiolos, Alcaçovas, e Simieiro com
seus termos, que de antes pertenciaõ ao dito Bispo; porẽm que o Padroa-
do das Igrejas feitas, e que houvessem de fazer-se nas ditas Villas, e seus
termos ficasse pertencendo ao dito Bispo, e tambem o Padroado de todas
as Igrejas feitas, e que houvessem de fazer-se em Evora, Beja, Monte
Mór o Novo, Evora Monte, e seus termos, e que tambem pertencesse ao
dito Bispo a possessão secular de Montouto, e de Monte Agrasso, e
as terras de Monte Maior, e Villa Vicosa.

Handwritten text on aged paper, including the word "pud" and "m. de su".

